

สรุปการสัมมนาทางวิชาการ

เพื่อนำเสนอผลการศึกษารูปแบบการทุจริต ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

จัดโดย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.)

เมื่อวันที่ ๑๘ - ๑๙ กันยายน ๒๕๖๑

ณ ห้อง Ballroom B ชั้น ๕ โรงแรมเบสท์เวสเทิร์น พลัส แวนดา แกรนด์

ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลคลองเกลือ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

พันตำรวจโท วันนพ สมจินตนากุล รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ท. กล่าวรายงานการสัมมนาทางวิชาการเพื่อนำเสนอผลการศึกษารูปแบบการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยกล่าวว่า การสัมมนาในครั้งนี้ซึ่งจัดโดย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) มีผู้เข้าร่วมสัมมนา ประกอบด้วย คณะกรรมการ ป.ป.ท. คณะอนุกรรมการพิจารณาผลการศึกษารูปแบบการทุจริต ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ท. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ระดับกระทรวง รวมถึงผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ จำนวนกว่า ๑๕๐ คน

นายกิตติ ลิ้มชัยกิจ ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) เป็นประธานกล่าวเปิดงานสัมมนาทางวิชาการเพื่อนำเสนอผลการศึกษารูปแบบการทุจริต ประจำปี ๒๕๖๑ กล่าวว่า นับตั้งแต่มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ ถึงปัจจุบัน พบว่ามีสถิติจำนวนรับเรื่องร้องเรียน มากกว่า ๓๐,๐๐๐ เรื่อง โดยมีลักษณะประเภทคดีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และมีพฤติกรรม หรือรูปแบบการทุจริตที่หลากหลาย ตามภารกิจงานขององค์กร บางคดีที่กระทำความผิดนั้นเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีก บางคดีอาจเกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว และส่งผลกระทบต่อความเสียหายสูง ซึ่งมีตัวแปรปัจจัยสำคัญประการหนึ่งคือข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐ สำหรับปีนี้ได้มีการพิจารณารวบรวมรูปแบบการทุจริตในคดีต่าง ๆ จากหน่วยงานในสังกัดจำนวน ๑๔ เรื่อง มาเป็นกรณีศึกษา อาทิ การสมรสอำพรางของชาวต่างชาติกับชาวไทย เจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริตเงินออมชราภาพผู้ประกันตนตามมาตรา ๔๐ ของสำนักงานประกันสังคม การยกยอกทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐในรัฐวิสาหกิจด้านสถาบันการเงิน การทุจริตของพนักงานรับฝากเงินและตราสาร การเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้าน การสวมบัตรประชาชนคนไทย กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ

รองศาสตราจารย์ สังคิต พิริยะรังสรรค์ ประธานอนุกรรมการพิจารณาผลการศึกษารูปแบบการทุจริต กล่าวว่า จากผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการทุจริตที่เกิดขึ้นมีหลากหลาย และเกิดขึ้นในทุกระดับ และทุกองค์กรของภาครัฐ โดยเฉพาะบางประเด็นที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน คือ การยกยอกทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐในรัฐวิสาหกิจด้านสถาบันการเงิน เจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริตเงินออมชราภาพผู้ประกันตน และกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งพบเป็นครั้งแรก แสดงให้เห็นถึงรูปแบบการทุจริตที่เปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยมีการศึกษามาก่อนหน้านี้

ส่วนประเด็นที่เคยเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าแต่ปัญหายังคงรุนแรง เช่น ปัญหาการทุจริตจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งเกิดขึ้นในทุกระดับทั้งโครงการของรัฐขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก และการทุจริตในประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทั้งของประเทศและของต่างชาติ เช่น การจดทะเบียนสมรสอำพราง หรือกรณีสวมบัตรประชาชน และการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านให้กับชาวต่างชาติ ทำให้คนต่างชาติได้เป็นคนไทย ซึ่งมีตัวอย่างความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มต่างชาติผู้มีเงินและอำนาจทางธุรกิจที่เข้ามาสร้างธุรกิจในประเทศไทยและทำลายธุรกิจที่เป็นธุรกิจของคนไทยแท้ ๆ จนเสียหาย บางกรณีมีการนำเงินส่งออกไปให้องค์กรต่างประเทศใช้ก่อความไม่สงบ และที่สำคัญคือการทุจริตที่เป็นหมุ่คณะของเจ้าหน้าที่รัฐ ทั้งเรื่องการจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การรับสินบน การซื้อขายตำแหน่ง ซึ่งจากการศึกษาประเมินว่าในปี ๒๕๖๑ น่าจะมีมูลค่าความเสียหายจากการทุจริตรวม ไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ - ๑๐๐๐,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

สาเหตุที่ทำให้ภาพรวมการทุจริตในประเทศเพิ่มขึ้น เจ็อนไขสำคัญเกิดจากระบบการเมืองแบบปิดที่มีจุดอ่อนคือ การไม่มีองค์กรตรวจสอบอย่างแท้จริง ผนวกกับปัจจัยด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่มีระบบคุณธรรมและระบบพวกพ้องเส้นสาย และการบังคับใช้กฎหมายตรวจสอบจัดซื้อจัดจ้างไม่มีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่รัฐใช้อำนาจอย่างบิดเบือนในการตัดสินใจ ทำให้เกิดการหาผลประโยชน์เข้าส่วนตัว อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลเผด็จการหรือรัฐบาลที่มีจากการเลือกตั้ง ก็มีปัญหาการทุจริตเหมือนกัน ขึ้นอยู่กับรัฐบาลและผู้มีอำนาจ ถ้ามีอำนาจมากกว่าการทุจริตก็จะมากขึ้นตามไปด้วย

ส่วนการพิจารณาผลการศึกษารูปแบบการทุจริต ประจำปี ๒๕๖๑ สำนักงาน ป.ป.ท. ได้รวบรวมผลงานวิชาการจากหน่วยงานในสังกัด จำนวน ๑๔ เรื่อง จากกองปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ๑ - ๕ และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เขต ๑ - ๙ มานำเสนอและเผยแพร่เป็นความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ท. และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในสังกัดหน่วยงานอื่น รวมถึงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการศึกษารูปแบบการทุจริต ดังนี้

- ๑) การสมรสอำพรางของชาวต่างชาติกับชาวไทย
- ๒) เจ้าหน้าที่รัฐทุจริตเงินออมชราภาพผู้ประกันตนตามมาตรา ๔๐ ของสำนักงานประกันสังคม
- ๓) การยกยอกทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐในรัฐวิสาหกิจด้านสถาบันการเงิน กรณีการทุจริตของพนักงานรับฝากเงินและตราสาร
- ๔) การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารในเขตกรุงเทพมหานคร
- ๕) การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจ กรณีการจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษโดยมิชอบ
- ๖) รูปแบบการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการบริหารงานคลัง
- ๗) การเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้านตามข้อ ๙๗ ของระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕
- ๘) การจัดซื้อจัดจ้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๙) การควบคุมงานและการตรวจรับงานจัดซื้อจัดจ้างในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงาน ป.ป.ท. เขต ๔